

PSIHOANALITIČKA TEORIJA LIČNOSTI

- Imaćemo na umu da je u prikazu psiholoških škola na početku semestra bilo riječi o psihoanalizi, o njenom otkriću nesvjesnog, te o intelektualnim smjerovima i uticajima kakvi su iz toga proizašli.
- U jednom od takvih smjerova ili dimenzija psihoanaliza se formulisala kao teorija ličnosti.
 - U pitanju je teorija širokog obima koja prema tome na svoj način i svojim pojmovima pojašnjava/definiše tri široke teme u oblasti psihologije ličnosti. To su:
 1. Struktura;
 2. Dinamika;
 3. Razvoj ličnosti;
 - Ove se teme/oblasti na vrlo živ način prožimaju tako da se ličnost ima i objašnjavati i razumijevati kao dinamička struktura koja se formira tako što, usled djelovanja datih dinamičkih sila, prolazi kroz nekoliko posebnih stadijuma.
- 1. Struktura/sklonost ličnosti – Ličnost posmatrana kao sistem djelova koji se definišu kao tri posebne instance:
 - **Id** - definisan kao „sjedište“ instikata i kao primarna instanca sa načelom prijetnosti, refleksnom akcijom i primarnim procesom - moramo obratiti pažnju na psihoanalitička tumačenja snova kao kraljevskog puta u nesvjesno upravo put u primarne procese i saglasno tome, kao put u razumijevanje mentalnih poremećaja.
 - **Ego** - sa načelom, sa sekundarnim procesima koji djeluju u funkciji adaptacije te sa mehanizmom potiskivanja kao i drugim mehanizmima odbrane što djeluju kao dodatni instrumenti za održavanje interpsihičke ravnoteže.
 - **Superego** - tj. instanca moralne regulacije ponašanja/vladanja i nasljednik Edipovog kompleksa sa savješću, Ego idealom i samoposmatranjem kao relativno izdvojenim funkcijama.
- ❖ „Zategnuti“ odnosi među instancama i načini uspostavljanja „kompromisa“.

Dinamika ličnosti (ova dimenzija) toliko je naglašena da se o ovoj teoriji govori kao o dinamičkoj.

Instikti kao osnova dinamike i kao izvori psihičke energije.

Ličnost posmatrana kao samoregulativan sistem sa antagonističkim, dinamičkim komponentama:

- Instinkti života
 - Komponentni instinkti

- Kateksa i antikateksa
- Instinkti smrti: autodestruktivnost i njeno okretanje na spoljne objekte;
- Dinamički odnosi među osnovnim instinktima: slaganje, neutralizacija i zamjena

Razvoj ličnosti

- ❖ Razvoj objašnjen kao psihoseksualni razvoj;
- ❖ Razvoj ličnosti shvaćen kao odvajanje Ega od prvobitnog narcističkog stanja libida
- ❖ Stadijumi razvoja libida i tipovi karaktera vezani za pojedine stadije.
- ❖ Fikacija i regresija kao dodatni pojmovi pomoću kojih se pojedini poremećaji vezuju za pojedine stadijume:
 - Oralni stadijum i oralni karakter – psihotični poremećaji
 - Analni stadijum i analni karakter – opsesivno kompulzivni poremećaji
 - Falusni stadijum i falusni karakter, evolucija Edipovog kompleksa – histerični poremećaji.
 - Stadijum latencije
 - Genitalni stadijum i genitalni karakter – zrela ličnost.